

לדמותו של הרב יוסף קאפח הרב עובדיה יוסף

תדפיס מתוך :

מסורה ליוסף

כתב עת העוסק במורשתו של הגאון ר' יוסף קאפח נע"ג

כרך ה

מכון מש"ה ★ נתניה תשס"ח

www.machon-moshe.co.il

לדמותו של הרב יוסף קאפח*

הרב עובדיה יוסף

חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חיבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים יד א): "בנים אתם לה' אלהיכם". חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חיבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר (משלי ד ב): "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזובו" (משנה, אבות ג יד).

מה הסמיכות של "חביבין ישראל"? אומרת הגמרא (שבת פח ע"ב):

בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבועים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? "מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו" (תהלים ח ה), "ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים" (שם שם ב). אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה... אמר לפניו: רבונו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה? "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (שמות כ ב). אמר להן: למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם? שוב מה כתיב בה – "כבד את אביך ואת אמך". אב ואם יש לכם? ...מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, שנאמר: "ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ" (תהלים, שם), ואילו תנה הודך על השמים – לא כתיב. מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב, ומסר לו דבר.

ובאמת, מה טענת מלאכי השרת? האם מלאכי השרת, לא ידעו את התשובות הפשוטות הללו? אלא יש לומר טעם אחר. כתוב בתורה (דברים ו יח): "ועשית הישר והטוב בעיני ה'", אדם שמוכר שדה לחבירו, ויש בן המצר על ידו, ובא בן המצר ואומר: 'אני אשלם לך אותו מחיר, ואל תמכור לזר'. הוא צודק, "ועשית הישר והטוב", ומה לך תמכור לזרים? וזה מספן, רוצה לקבל כדי שתהיה לו חלקה יותר טובה.

מלאכי השרת, הם בשמים והתורה היתה בשמים, והוא בן המצר. כמה ק"מ יש בין השמים והארץ? בני אדם רחוקים מן התורה ואנו קרובים, תן לנו אותה.

אבל אין זו קושייה. כי הלכה ידועה ב'חושן משפט' (סי' קעה), אם אדם רוצה למכור את שדהו לבנו, ובא בן המצר. טוען טענתו, ומרבה במחיר. אומר לו: בני יותר בן-מצר

* דברים שבעל-פה שנאמרו ע"י הגר"ע יוסף שליט"א בכמה מימי העיון השנתיים הנערכים מידי שנה ביום י"ח בתמוז, לזכרו של הגר"י קאפח זצ"ל. אנו ערכנו אותם כמקשה אחת כדי להקל על הקורא. (מע').

ממך, כי זה בני, ומה אתן לזר? אתן לבן שלי. תשובה: אכן צודק, יתן לבנו, כי בנו קודם לבן המצר.

וכתב הרי"ף בתשובה (הביא דבריו ב'שיטה מקובצת', בכא מציעא קח ע"ב), שדבר ברור הוא שאדם הרוצה למכור שדהו לבנו, פשיטא שקודם לכל אדם. כי אין לך "ועשית הישר והטוב" יותר מכך, ואם לא הבן, יבוא בן בנו.

'חביבין ישראל שנקראו בנים למקום' (אבות שם). אנחנו בנים של הקב"ה, ולכן אין טענה של בן המצר. מה יגידו? "תנה הודך על השמים"? לא, אתן אותם לבניי, בני ישראל. חביבין ישראל, שנקראו 'כלי חמדה'.

ולמה כלי חמדה? אדם שלומד תורה, שכל הגיונו וכוחו בתורה, נקרא שמו 'אהוב למעלה ונחמד למטה'. זה כלי חמדה. אשרי שזה גידל, הלוואי אני אהיה כמוהו. זה כלי חמדה. המנוח רבי יוסף שבאנו לכבודו הערב, כלי חמדה, יקר יקרים, אנשים אהבו וחיבבו אותו. חביב על חבריו, ריעיו וקרוביו. 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו' (אבות ג'י). ישב איתנו בבית הדין, 'שבת אחים גם יחד', בידידות וחיבה, זה כלי חמדה. נחמד בהליכותיו, בדעותיו ובמידותיו הטובות, היה סולת נקייה. אהבנו אותו ממש.

למה אני מגיע בכל שנה ושנה? מספיק שנה אחת וזהו. לא, איני יכול לשכוח אותו. אני יכול לומר עליו: "צר לי עליך אחי יהונתן, נעמך לי מאד, נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים" (שמואל ב, א כו). רבי יוסף, כלי חמדה, צר לי עליך. נעמך לי מאד, שישבנו ביחד. איזו אהבה, איזו נעימות, איזו חיבה, אי אפשר לתאר. אותן השנים שהיינו יחדיו בביה"ד היו בבחינת 'שבע שנים טובות', ולא היו כשבע השנים הטובות האלה. 'נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים'.

דוד שמקונן על שאול ויהונתן, אומר: "נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים". וכי בשעה שאדם נמצא באבלו, בשעת ההספד מזכיר אהבת נשים? אלא אומרת הגמרא על זכויות הנשים: "דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא" (יבמות סג ע"א).

המנוח היו לו שני הדברים האלה: א. גידל בניו לתורה – מי שהיה לידו וגדל סביבו, ידע עד כמה גדולה חיבתו לתורה. הכל היה משפיע רק בשביל התורה. ב. הציל אותנו מן החטא – אנשים שמעו לקחו, שיעורי תורה. מרעיף עליהם מוסר ומידות טובות.

מי שהיה דבוק בו, היה מקיים "ובו תדבק" (דברים י כ). 'אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש' (קידושין ל ע"ב). 'בראתי יצר רע, בראתי תורה תבלין' (שם, שם). והוא לימד תורה. ועל מה סובכו אנשים לידו? רק כדי לשמוע לקחו, לשמוע תורה שלו,

”כי שפתי כהן ישמרו דעת, ותורה יבקשו מפייהו, כי מלאך ה' צבאות הוא” (מלאכי ב ז), זוהי חיבת התורה שמרחיקה את יצר הרע.

משה זכה וזיכה את הרבים, 'זכות הרבים תלוי בו' (אבות ה יח). כך קיים המנוח – זיכה את הרבים. אשרי חלקו מה נעים גורלו. קיים בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא. הקב"ה שם נר על משפחתו שגם בניו ונכדיו הולכים בדרך ה'. כולם יהיו צדיקים יראי שמים, לומדי תורה, חובבי תורה. כך יהיו בעזרת ה', ויעלו מעלה מעלה, כן יהי רצון.

המנוח הקפיד כל ימי חייו לזכות את הציבור, לימד אותם תורה, וזאת מלבד מה שכתב. כל מה שכתב גם כן. כל מבקש ה', יפתח דברי הרמב"ם, יראה מה שכתב שם, ומה שמציין והביא דברי הפוסקים, הכל כמו שולחן ערוך לפניו. הגדיל לעשות, בעיקר בתורתו של הרמב"ם, עם הביאור שכתב, ופירוש המשניות להרמב"ם, ואח"כ חיבורו של הרמב"ם הי"ד החזקה, עשרים ושניים [וארבעה] כרכים, כולם מלאים חכמה, מלאים תבונה. והדיוק בדבריו של הרמב"ם. על כל מילה ומילה ישב עליה. זה היה המנוח עליו השלום, ננצח את זכרו לעולמי עד. כל מעשיו היו להגדיל תורה ולהאדירה. אשריו ואשרי חלקו.

הנה השאיר לנו את התורה הזאת, והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספק (ישעיהו נח ח). תהא מנוחתו כבוד, תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

אני מברך את כל הקהל הקדוש שבאו ליום פטירתו (ויום ההילולא) של אהובינו הגאון הגדול המפורסם, מרביץ תורה בישראל, רבי יוסף קאפח שהיה חבר בית הדין הגדול בירושלים, זכר צדיק לברכה.

וכפי שאנו אומרים "נפלאה אהבתך לי מאהבת נשים", שזכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו. יהי רצון, שתהא נפשו צרורה בצרור החיים, ונזכה לראותו בתחיית המתים, כך אנו מאמינים "ונאמן אתה להחיות מתים". עומד וצועק לפני קהילת תימן, זוהי תפארת יהדות תימן. עליו השלום. זכותו תגן עלינו. ונתפלל על רעייתו, ובניו ונכדיו שיעלו מעלה מעלה במעלות התורה, וילכו בדרך התורה כמו שהוא אהב את התורה, לגאון ולתפארת, אמן ואמן.